

architecten- en ingenieursbureaus

- » Tweede dip bouwproductie raakt architecten harder dan ingenieurs
- » In 2012 krimpt omzet architectenbureaus met 13,7% en van ingenieursbureaus met 2%
- » Samenwerking in de keten van belang om toegevoegde waarde sector te laten zien

Branchebeschrijving

Architecten zorgen voor het ontwerp, het bestek en de begroting van (nieuw)bouwprojecten. Ook zijn zij betrokken bij verbouwingen en restauraties. Voor architecten is de woningbouw het belangrijkste. Ingenieursbureaus adviseren, ontwerpen, verrichten haalbaarheidsstudies, berekenen en begeleiden plannen op terreinen als bouw,

installatietechniek, milieutechniek, machinebouw en procestechniek. Een gering aantal grote, internationaal opererende bureaus domineert de ingenieursbranche. Deze ingenieursbureaus hebben qua omzet en aantal werknemers een overheersende positie binnen de branche.

Trends en ontwikkelingen

2012 was vooral voor architecten een zwaar jaar, met een omzetzdaling van 13,7%. Architecten hebben veel last van het stilvallen van de woningbouw. Sinds 2008 is de omzet van architecten met 40% gedaald. Dit heeft geleid tot faillissementen van architectenbureaus. Ontslagen architecten zijn voor zichzelf begonnen, waardoor de markt is versnipperd wat de prijzen verder onder druk zet. De werkvoorraad van architecten neemt ook af doordat bouwbedrijven delen van het ontwerp in 3D steeds vaker in huis doen, en niet meer uitbesteden aan een architect. Ook worden architecten minder lang bij het bouwproces betrokken. Zij worden steeds vaker enkel voor haalbaarheidsstudies of het ontwerp betrokken, in plaats van gedurende het hele bouwproces. Ingenieursbureaus hebben een stuk beter gepresteerd.

In 2012 daalde hun omzet met slechts 2%. Ingenieurs wisten hun prijzen stabiel te houden. Ze zijn meer internationaal georiënteerd, waardoor ze minder hard zijn geraakt door de binnenlandse bouwcrisis. Wel zullen zij in 2013 en 2014 last krijgen van de aangekondigde bezuinigingen door de overheid op infrastructurele projecten, waardoor hun binnenlandse omzet onder druk zal komen te staan. Het wordt daarom voor architecten en ingenieurs belangrijk om beter met de rest van de bouwketen samen te werken. Hierdoor worden zij in een vroeg stadium van het bouwproces betrokken en kunnen zij hun toegevoegde waarde laten zien. Architecten kunnen door onderlinge samenwerking een sterkere positie voor zichzelf creëren.

Onze visie

De bouwproductie zal in 2013 verder terugvallen en naar verwachting in 2014 stabiliseren. ABN AMRO verwacht dat architecten en ingenieurs in deze val mee worden getrokken. Vooral de nieuwbouw krijgt harde klappen, wat ongunstig is voor architecten. Wel kunnen architecten op beperkte schaal profiteren van de tijdelijke btw-verlaging, ingegaan op 1 maart 2013 voor een periode van 1 jaar, die ook geldt voor het werk van de architect voor renovatiewerkzaamheden. De ingenieurs hebben in 2013 last van het terugvallen van de gehele bouwproductie en in 2014 zal de teruggang van de gww-productie hen treffen. ABN AMRO ziet kansen voor architecten in andere segmenten dan waar ze traditiegetrouw actief zijn, zoals in de bouw voor onderwijs en gezondheids-

zorg. Door flexibel met nieuwe sectoren om te gaan, kunnen architecten een deel van hun werkvoorraad behouden. Wel zal de concurrentie op dit gebied groot zijn. Samenwerken met andere architecten of andere partners in de keten kan architecten een voor-sprong geven. Ook geeft het hen de mogelijkheid om voor grotere projecten in aanmerking te komen. Ingenieurs doen er goed aan zich te focussen op buitenlandse opdrachten. Door de overheidsbezuinigingen op infrastructurele projecten zijn de vooruitzichten binnen Nederland beperkt. Ingenieursbureaus zullen verder moeten gaan met kostenbesparingen om de concurrentie het hoofd te kunnen bieden.

Kerngegevens

Omzetgroei architecten: **-13,7%**

Aantal architectenbureaus: **5.050**

► waarvan met 1 werkzame persoon: 71,9%

Omzetgroei ingenieurs: **-2,0%**

Aantal ingenieursbureaus: **27.400**

► waarvan met 1 werkzame persoon: 80,2%

Actuele sectorprognoses vindt u in onze publicatie 'Prognoses economie en sectoren'

Websites

www.bna.nl

www.nlingenieurs.nl

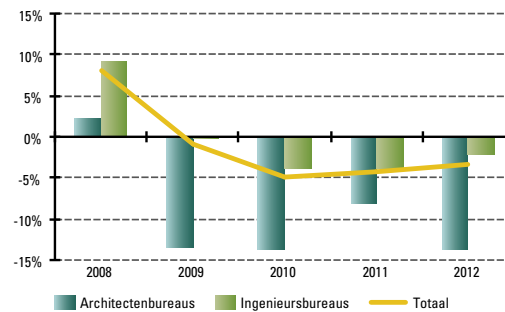
www.kiviniria.net

www.deingenieur.nl

Omzetontwikkeling architecten slechter, ingenieurs verbeterd

Bron: CBS

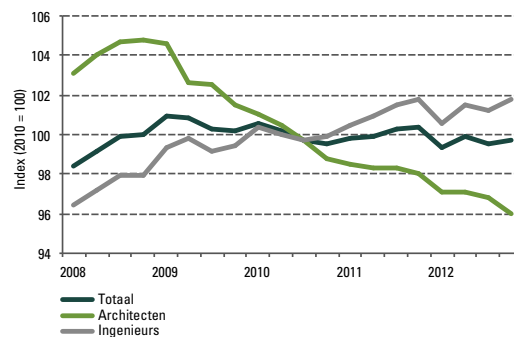
- ▶ De omzet van architecten daalde in 2012 met 13,7%, de omzet van ingenieurs met 2%. De omzet van architecten zakt hiermee verder weg, terwijl de omzetontwikkeling van ingenieurs licht herstel laat zien ten opzichte van 2011.
- ▶ Sinds 2008 is de omzet van architecten in totaal met circa 40% gedaald. De omzet van ingenieursbureaus daalde in dezelfde periode met circa 9%. Ingenieurs presteren beter, omdat zij minder afhankelijk zijn van de binnenlandse bouwsector.

Tarieven architecten en ingenieurs onder druk

Bron: CBS

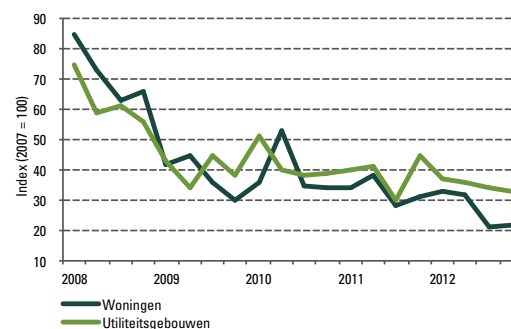
- ▶ De tarieven van architecten dalen al sinds het eerste kwartaal van 2009. In 2012 daalden de tarieven met 1,6%.
- ▶ De tarieven van ingenieurs laten een positiever beeld zien. In 2012 stegen de tarieven minimaal ten opzichte van het gemiddelde tarief in 2011.
- ▶ Ingenieurs halen een groot deel van hun werk uit het buitenland en zijn vaak zeer gespecialiseerd, waardoor hun prijzen minder onder druk staan.

Dieptepunt nieuwe opdrachten architecten

Bron: CBS, ABN AMRO Economisch Bureau

- ▶ De bouwsom van nieuwe opdrachten voor architecten is in 2012 gedaald als gevolg van de lage investeringsbereidheid van huishoudens en het bedrijfsleven.
- ▶ De daling betreft vooral de nieuwbouw, waar architecten sterk afhankelijk van zijn. De bouwsom voor nieuwbouw van woningen daalde sinds 2008 met ruim 62% en voor nieuwbouw van utiliteitsgebouwen met ruim 50%.
- ▶ Nieuwe renovatieopdrachten daalden sinds 2008 met circa 23% voor woningen en ruim 16% voor utiliteitsgebouwen. Het aandeel van renovatie is echter beperkt.

Bouwproductie zakt weg

Bron: CBS, ABN AMRO Economisch Bureau

- ▶ In 2012 nam de woningbouwproductie met ruim 9% af. Vooral de nieuwbouwproductie werd hard getroffen.
- ▶ De utiliteitsbouwproductie daalde in 2012 met 7,5%, ook veroorzaakt door een stagnerende nieuwbouwproductie. De gww-productie daalde ook in 2012, wat vooral van invloed is op de ingenieursbranche.
- ▶ Voor 2013 wordt een verdere terugval van de omzet van architecten verwacht. De ingenieurs zullen beter presteren dan architecten, maar krijgen last van de overheidsbezuinigingen op de infrastructuur.

